

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Aika 22.10.2019, klo 17:30 - 19:31

Paikka Rykmentinpuiston ruokala, Rykmentintie, rak. 48, Hyrylä

Käsitellyt asiat

§ 84 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

§ 85 Pöytäkirjan tarkastus

**§ 86 Hyvinvointisuunnitelma 2020 - 2021, luonnos 11.10.2019, lausunto, kvltk
22.10.2019**

**§ 87 Häriskivi, asemakaava ja asemakaavan muutosehdotus, lausunto, kvltk
22.10.2019**

§ 88 Lukutaidon kehittäminen, aloite

§ 89 Talousseuranta kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 9/2019

§ 90 Viranhaltijoiden päätösten otto-oikeus

§ 91 Ilmoitusasiat

§ 92 Muut asiat

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Saapuvilla olleet jäsenet

Anna Yltävä , puheenjohtaja
Emmi Sirniö
Kaarle Ranta
Markus Meckelborg
Pirjo Lehtonen
Kirsi Viitanen, varajäsen
Jarmo Vakkila , varajäsen

Muut saapuvilla olleet

Satu Grenfors , hallintosihteeri, sihteeri, poistui 18:50
Ulla Kinnunen , kulttuuri- ja museotoimenjohtaja, sihteeri
Risto Kanerva , vapaa-aikapalveluiden päällikkö
Pasi Huuhtanen , kunnanhallituksen edustaja
Eemi Vaherlehto , nuorisovaltuuston edustaja
Urho Läärä , nuorisovaltuuston edustaja
Virpi Lehmusvaara , sivistysjohtaja, poistui 18:50
Jussi Salonen, apulaispormestari, poistui 18:50
Veijo Viiru, tarkastuslautakunnan edustaja

Poissa

Aki Aaltonen
Jukka Ahlgren
Margit Väkiparta
Taina Ketvel
Uolevi Laakso
Janne Mellin

Allekirjoitukset

Anna Yltävä
Puheenjohtaja

Satu
Grenfors
Sihteeri

Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty

27.10.2019

26.10.2019

Pirjo Lehtonen

Markus Meckelborg

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Julkaistu yleisessä tietoverkossa 31.10.2019

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 84

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todetaan läsnäolijat.

Ehdotus

Kokous todetaan laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Kokouksen alussa Tuusulan hyvinvointisuunnitelman 2020-2021 luonnoksen esittely.
Esittelijänä kehittämispäällikkö Heidi Hagman.

Paikalla hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta.

Kokouksen asiat § 86 Hyvinvointisuunnitelma 2020-2021, luonnos, § 87 Häriskivi, asemakaava ja asemakaavan muutosehdotus, lausunto, § 88 Lukutaidon kehittäminen, aloite, käsiteltiin kokouksessa yhdessä kasvatus- ja sivistyslautakunnan kanssa.

Esittelijänä § 89 - § 92 vapaa-aikapalveluiden päällikkö Risto Kanerva
Sihteerinä § 89 - § 92 kulttuuri- ja museotoimenjohtaja Ulla Kinnunen.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 85

Pöytäkirjan tarkastus

Ehdotus

Valitaan tämän kokouksen pöytäkirjantarkastajiksi jäsenet Pirjo Lehtonen ja Anna Yltävä.

Päätös

Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin jäsenet Pirjo Lehtonen ja Markus Meckelborg.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 86

Hyvinvointisuunnitelma 2020 - 2021, luonnos 11.10.2019, lausunto, kvltk 22.10.2019

TUUDno-2019-39

Valmistelija / lisätiedot:
Heidi Hagman, Tiina Simons
tiina.simons@tuusula.fi
kehittämispäällikkö

Liitteet

- 1 Hyvinvointisuunnitelma_luonnos_lautakunnat_neuvostot 11.10.2019, KVL 22.10.2019
- 2 Sivistyksen lautakuntien huomiot hyvinvointisuunnitelman luonnokseen 22.10.2019

Perustelut

Laki ja kuntastrategia hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman pohjana

Kunnilla on lakisääteinen velvollisuus laatia laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma valtuustokausittain. Hyvinvointikertomus- ja suunnitelma on yksi kunnan strategisista asiakirjoista, joka syventää, täsmentää ja toteuttaa kuntastrategian tavoitteita tuusulalaisten hyvinvoinnin edistämisen osalta. Hyvinvointisuunnitelma toimii jatkossa kokoavana asiakirjana erillisille hyvinvointia edistäville strategisille asiakirjoille. Hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuuteen kuuluvista erillisistä asiakirjoista on tarkoitus luopua. Hyvinvointisuunnitelmaa toteuttaa koko kuntaorganisaatio.

Kuntatasoisen hyvinvointikertomuksen- ja suunnitelman lisäksi tulee laatia alueellinen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma. Alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinta käynnistyi kesällä Keusote-kuntayhtymän koordinoimana ja sen on määrä valmistua loppuvuodesta 2019. Alueellinen kertomus ja suunnitelma laaditaan Keusoten ja Keusote-kuntien yhteistyönä.

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinnan eteneminen

Tuusulassa hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelu käynnistyi tammikuussa 2019 ja valmistelutyö jaettiin kahteen osaan. Hyvinvointikertomus vuosilta 2017-2018 laadittiin keväällä 2019 ja syksyllä 2019 laaditaan hyvinvointisuunnitelma vuosille 2020-2021. Hyvinvointikertomus kertoo tuusulalaisten hyvinvoinnista ja sen menneestä kehityksestä useiden eri indikaattoreiden valossa. Hyvinvointisuunnitelmassa asetetaan hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet tuleville vuosille. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain. Hyvinvointisuunnitelman painopisteitä, tavoitteita ja toimenpiteitä tarkennetaan aina vuosisuunnittelun ja talousarvion laadinnan yhteydessä.

Hyvinvointikertomus vuosilta 2017-2018 koottiin poikkihallinnollisena yhteistyönä HYTE-ryhmän koordinoimana yhteistyössä toimialueiden, Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan sekä kunnassa toimivien vaikuttamistoimielinten (lapsi- ja perheasiain neuvosto, vammaisneuvosto, ikäihmisten neuvosto) kanssa. Kertomus

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

perustuu Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) suositukseen kunnan hyvinvointikertomuksen minimisisällöstä. Hyvinvointikertomus käsiteltiin lautakunnissa keväällä ja se hyväksyttiin valtuustossa 10.6.2019.

Hyvinvointisuunnitelman laadinta käynnistyi kesäkuussa jatkona hyvinvointikertomuksen laadinnalle. Hyvinvointisuunnitelmaa on laadittu osallistuvassa prosessissa ja vuoropuhelussa asukkaiden, yhdistysten, vaikuttamistoimielinten (nuorisovaltuusto ja neuvostot) ja HYTE-lautakunnan kanssa. Hyvinvointisuunnitelman luonnos on koottu poikkihallinnollisessa yhteistyössä HYTE-ryhmän toimesta.

Hyvinvointisuunnitelman luonnokseen toivotaan lautakuntien ja vaikuttamistoimielinten lausuntoja lokakuun aikana. Suunnitelmaa jalostetaan lausuntokierroksella saatujen kommenttien ja huomioiden pohjalta loka-marraskuun aikana. Hyvinvointisuunnitelma viedään HYTE-lautakunnan hyväksyttäväksi marraskuussa, josta se etenee valtuuston hyväksyttäväksi joulukuussa.

Hyvinvointisuunnitelman rakenne

Hyvinvointisuunnitelman rakenne ja tavoiteasetanta perustuu viiteen hyvinvoinnin näkökulmaan. Rakenne poikkeaa hyvinvointikertomuksesta, jossa tuusulalaisten hyvinvointia tarkasteltiin kohderyhmittäin. Hyvinvointisuunnitelman rakennetta haluttiin uudistaa, sillä hyvinvoinnin ilmiöt ja näkökulmat ovat monesti yhteisiä kohderyhmästä riippumatta.

1. Esipuhe
2. Yhteiskunnan megatrendit ja niiden vaikutus tuusulalaisten hyvinvointiin
3. Hyvinvoinnin näkökulmat - valtuustokauden tavoitteet ja hyvinvointisuunnitelman tavoitteet
  - Yhdenvertaisuus, identiteetti ja elämänlaatu
  - Elämäntapa, esteettömyys ja osallisuus
  - Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky
  - Ympäristö, liikenne ja turvallisuus
  - Kulttuuri, sivistys ja oppiminen
4. Yhteenveto ja seuranta

Sivistyksen lautakunnat työskentelevät Hyvinvointisuunnitelman luonnoksen 2020-2021 parissa kokouksessa yhdessä ja antavat ko. suunnitelman luonnoksesta lausunnon.

Ehdotus

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Esittelijä: Virpi Lehmusvaara, sivistysjohtaja

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää antaa lausunnon hyvinvointisuunnitelman luonnoksesta työskentelyn jälkeen kokouksessa.

Kokouskäsitely

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ja kasvatusta- ja sivistyslautakunta työskentelivät ryhmissä tarkastellen hyvinvointisuunnitelman luonnosta.

Ryhmät antoivat raportin havainnoistaan ja ryhmien havainnoista laadittu kooste on tämän päätöksen liitteenä.

Päätös

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti antaa liitteen mukaiset huomiot lausuntona hyvinvointisuunnitelman 2020-2021 luonnokseen.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

§ 87

Häriskivi, asemakaava ja asemakaavan muutosehdotus, lausunto, kvltk 22.10.2019

TUUDno-2018-1399

Valmistelija / lisätiedot:

Markus Torvinen, Hannamari Halinen, Tiina Simons, Ulla Kinnunen, Risto Kanerva
ulla.kinnunen@tuusula.fi, risto.kanerva@tuusula.fi
kulttuuri- ja museotoimenjohtaja, vapaa-aikapalveluiden päällikkö

Liitteet

- 1 E Häriskivi, kaavaselostus, kvltk 22.10.2019
- 2 E Häriskiven kaavakartta, kvltk 22.10.2019
- 3 E Häriskivi kaavaselostuksen liitekooste, kvltk 22.10..2019
- 4 E Häriskiven aikaisemmat käsittelyvaiheet 17.8.2016, kvltk 22.10.2019

Asemakaava ja asemakaavan muutos koskee Häriskiven aluetta, joka sijaitsee Tuusulan Vaunukankaalla alle kahden kilometrin etäisyydellä Hyrylän keskustasta. Kaava-alue tukeutuu Hämeentiehen ja Vaunukankaan asuinalueeseen ja täydentää Hyrylän taajamaa luoteeseen päin. Kaavaratkaisu mahdollistaa suunnittelualueen kehittymisen asuinalueena.

Tavoitteena on kehittää Häriskiven aluetta laadukkaan asumisen alueena samalla eheyttäen ja täydentäen olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Voimassa olevan asemakaavan mukaan alue on virkistysaluetta ja osin toteutumaton työpaikkatoimintojen aluetta. Sijainniltaan alue on asumisen kannalta hyvä – Hyrylän palvelut ovat lähellä ja alue rajautuu Vaunukankaan asuinalueeseen. Kaavaratkaisu edesauttaa kunnan strategisten tavoitteiden toteutumista siten, että vahvistamme Etelä-Tuusulan kasvua sekä tiivistämme ja eheyttämme Hyrylän keskustaa. Häriskiven asemakaava on yksi kaavoituksen kärkihankkeista ja asemakaavan hyväksymisellä mahdollistamme kunnan tontinmyyntitulojen kasvun.

Asemakaava-alueen pinta-ala on noin 30 ha. Asukasmäärän lisäys on vajaa 800 uutta asukasta ja uutta kerrosalaa osoitetaan 29 600 k-m² asumisen alueille.

Omakotitontteja alueelle osoitetaan 92 kpl sekä AP ja A-alueita noin 5,5 ha.

Teollisuusrakennusten korttelialueille on osoitettu kerrosalaa 3 500 k-m². Puisto- ja lähivirkistysalueita muodostuu 7,6 hehtaaria; suunnittelu-alueen pinta-alasta puistoa ja virkistysaluetta on noin 27 %. Asuinpientalokortteleiden ja erillispientalokortteleiden rakennusoikeus tehokkuusluvaksi muutettuna vaihtelee noin e=0,06 ja e=0,25 välillä.

Hämeentien varteen osoitettujen asuinrakennusten korttelialueelle on osoitettu tehokkuudeksi 0,35. Hämeentien varteen osoitettujen teollisuusrakennusten korttelialueiden rakennusoikeus vaihtelee 1 000 – 1 400 k-m² välillä (e= 0,15 – e= 0,20).

Kaavaratkaisun toteuttamisesta aiheutuu kunnalle kustannuksia ilman arvonlisäveroa noin 4 miljoonaa euroa katu- ja infrarakentamisesta. Kunnan omistamalle alueelle sijoittuvien tonttien myyntituloksi arvioidaan 4,9 miljoonaa ja sopimuskorvauksina kunta saa kaavan myötä 3,9 miljoonaa euroa. Maankäyttökorvauksista on sovittu maanomistajien kanssa käydyissä maapoliittisissa neuvotteluissa. Häriskiven maankäyttösopimukset hyväksyttiin 26.8.2019 kunnanhallituksessa. Kaava-alue on osin kunnan omistuksessa (n.50 %).

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Suunnittelun vaiheet

Kaavahanke on käynnistetty kunnan aloitteesta. Asemakaava ja asemakaavan muutos ovat tulleet vireille osallistumis- ja arviointisuunnitelman kuulutuksen yhteydessä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut MRL:n 30 §:n kuulemistarkoituksen mukaisesti nähtävillä 25.10.–12.11.2012 välisenä aikana. Nähtävilläoloaikana osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta jätettiin 12 mielipidettä ja kahdeksan lausuntoa. Palautteessa ei vastustettu alueen kaavoittamista, sen sijaan kommentointiin mm. viheralueita, sysimiiluja, raskasta liikennettä sekä pohjavesialueen huomioimista. Kaavan vireilletulon jälkeen järjestettiin suunnittelutyöpaja, jossa lähialueen asukkaat ja kaava-alueen maanomistajat saivat suunnitella alueen maankäyttöä. Työpajasta saatiin neljä erilaista rakennemallia, joiden pohjalta kaavaluonnosvaihtoehdot suunniteltiin. Kuntakehityslautakunta käsitteli asemakaavaluonnosta kokouksessaan 17.4.2013, hyväksyi asemakaavaluonnoksen ja päätti asettaa asemakaavan muutosluonnoksen nähtäville. Asemakaavaluonnos on ollut nähtävillä 16.5.2014 – 17.6.2014. Nähtävilläoloaikana luonnosvaiheesta saatiin 20 mielipidettä ja 12 lausuntoa. Yleisesti palautteissa alueen ja lähialueiden asukkaat pitivät maankäytöltään tiiveintä vaihtoehtoa huonoimpana ja viranomaistahot taas pitivät sitä parhaimpana. Luonnosvaihtoehdoista kehiteltiin palautteen ja lisäselvitysten perusteella luonnosten kaltainen, paranneltu versio. Palautteen myötä kaavan tavoite selkiintyi edelleen omakotivaltaisempaan suuntaan ja omakotitonttien määrää pyrittiin lisäämään alueella. Tavoitteena pidettiin edelleen toimivan joukkoliikenteen mahdollistavaa yhdyskuntarakenteen tiheyttä, mutta huomioitiin lisäksi alueen sijainti tiiviin rakenteen rajaseudulla.

Kaavaratkaisun keskeinen sisältö

Häriskiven asemakaava-alue tukeutuu Hyrylän taajamakeskittymään ja eheyttää olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Asemakaavan toteuttaminen vahvistaa Hyrylän palveluiden kysyntää ja tiivistää pääkaupunkiseudun kaupunkirakennetta. Nykytilanteessa suunnittelualue on eteläosistaan asemakaavoitettu ja pohjoisosista kaavoittamaton. Suunnittelualueella maankäyttö on nykyisin suurimmalta osalta virkistyskäytössä olevaa metsää, pohjoisosassa sijaitsee vanhaa omakotiasutusta ja muutamia yksittäisiä pihapiirejä on suunnittelualueen itä- ja lounaisosassa. Suunnittelualueen kaakkoiskulmassa sijaitsee teollisuustontti. Suunnittelualueella on myös toteutumattomia liike- ja toimistorakennusten sekä teollisuusrakennusten korttelialueita. Alueella on sijainnut vanha vesitorni, joka on purettu. Asemakaava-alue tukeutuu Hämeentiehen, josta alueelle toteutetaan uusi liittymä. Hämeentien varressa on tehokkaampaa asumisen aluetta, Hämeentien varressa on A-kortteleita, joiden tehokkuus on 0,35. Liittymäkohtaan on osoitettu olemassa oleva teollisuusrakentaminen. Tehokkain rakentaminen sijoittuu Hämeentien varteen. Muilta osin alueen tehokkuus 0,25 joka vastaa normaalia pientaloaluetta. Asuinpienalojen korttelialueita (AP) on sijoitettu eri puolille kaava- aluetta. Ne tuottavat tiiviydeltään omakotiasutusta vastaavaa ympäristöä, mutta toteutusvaihtoehdot ovat joustavammat kuin perinteisellä omakotialueella. Alueelle leimallista rakentamista tulee olemaan omakotirakentaminen. Tontteja muodostuu alueelle 92 kpl, joista 48 kpl mahdollistaa sivuasunnon. Vesitorninmäelle on osoitettu valtuustoaloitteen mukaisesti noin 400 neliön suuruisia miniomakotitalotontteja 13 kpl. Miniomakotitalojen tonteilla tuetaan esimerkiksi pidempään kotona asumista, kun yksin asuville kuntalaisille luodaan mahdollisuus

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

rakentaa nykyiset asumisen tarpeet täyttävä pienempi asunto ja samalla isommat omakotitalot vapautuvat kiertoon nuoremmille perheille. Tiiviin rakentamisen pientalokorttelit voivat tarjota älykästä asuinympäristöä ja kohtuuhintaisia tontteja. Puretun vesitornin lähialue on metsää, joka säilytetään pääosin sekä Häriskiven että Vaunukankaan asukkaista palvelevana laajana virkistysalueena. Lisäksi kaava-alueen luoteis- ja länsiosaan on osoitettu lähivirkistysalue, jossa pystytään käsittelemään alueen hulevesiä. Liki kolmannes alueen pinta-alasta on virkistysaluetta ja puistoa.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toivoo, että Tuusulassa asuinalueet laajenevat ja suunnittelussa otetaan huomioon koululaisten liikkuminen alueella niin vapaa-ajalla kuin koulupäivän aikana. Vaunukankaan koulusta on tarkoitus luopua, kun Lahelan monitoimikampus valmistuu vuonna 2025-2026. Oppilaiden liikkuminen on hyvä huomioida myös muuttuvaan palveluverkkoon. Toivomme, että saamme lapsiperheitä, koska kunnan syntyvyys on laskenut useamman vuoden peräkkäin.

Häriskiven kaava-alueelle on suunniteltu monipuolista pientaloasumista, mikä tarjoaa mahdollisuuksia erilaisiin asumistarpeisiin ja elämäntilanteisiin heille, jotka haluavat asua pientaloalueella lähellä taajamapalveluita ja luontoa. Kaavassa on huomioitu mahdollisuus rakentaa asuntoja ja kortteleita maaston muodot huomioiden, jolloin yhteys ympäröivään luontoon on mahdollista säilyttää vahvempana. Alueelle on jätetty viheralueita ja lähivirkistysalueita, suojavyöhykkeet ja yhteydet ympäristön virkistysalueille ovat riittävät. Myös maisema-arvot on huomioitu riittävällä tavalla.

Alueella on vuoden 2006 arkeologisessa inventoinnissa arveltu olleen ajoittamaton esihistoriallinen asuinpaikka. Tämän kaavatyön yhteydessä on tehty lisätutkimuksia eikä merkkejä asuinpaikasta löytynyt. Alueella ollut historiallisen ajan sysimiilu- eli hiilimiiluesiintymä on tutkittu Museoviraston edellyttämällä tavalla. Yksi sysimiilu on jätetty sm-merkinnällä Häriskivenpuistoon. Miilu-teema näkyy myös alueen nimistössä.

Ehdotus

Esittelijä: Virpi Lehmusvaara, sivistysjohtaja

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää antaa Häriskivi, asemakaava ja asemakaavan muutosehdotuksesta asiaselostuksessa esitetyn lausunnon.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 88

Lukutaidon kehittäminen, aloite

TUUDno-2019-1764

Valmistelija / lisätiedot:

Annastiina Louhisalmi, Hannamari Halinen, Markus Torvinen

Ruut Sjöblom esitti seuraavan Kokoomuksen valtuustoryhmän aloitteen:

"Suomen kunnissa tulisi tehdä työtä lasten ja nuorten lukutaidon edistämiseksi. Yksi ratkaisu siihen olisi tukea lukutaitoa teatterin ja draaman keinoin.

Suomalaisten lukutaito on rapistumassa. PISA-arvioinnissa Suomen kansallinen keskiarvo (536) sijoittuu tyydyttävälle suoritustasolle. Arvioinnin mukaan heikkoja lukijoita oli kahdeksan prosenttia. Eurostatin tutkimusten (8/2016) mukaan Suomessa on enemmän koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle pudonneita nuoria kuin muissa Pohjoismaissa. Lukutaito on yksi avaintekijä syrjäytymisen ehkäisyssä. Se on myös elinikäisen oppimisen perusta. Vankka pohja lukutaidolle luodaan lapsena. Lukutaito on taito, joka kehittyy ja jota tulee kehittää koko elämän ajan.

Lukutaidon kehittämisessä on tärkeää löytää lapsia ja nuoria kiinnostavia tekstejä ja tekstityyppejä sekä laajentaa käsitystä lukemisesta. Jos kaunokirjallinen teos ei tunnu lapsesta tai nuoresta omimmalta lukemisen muodolta, voimme kannustaa esimerkiksi tietokirjojen tai rap-lyriikoiden pariin. Sanat haltuun -hankkeessa lukutaitoa lähestyttiin rap-musiikin keinoin. Hankkeen työpajojen vaikutuksia tutkittaessa puolet nuorista koki oppineensa uutta, 30 prosenttia kiinnostui uudennlaisista teksteistä, ja yli 20 prosenttia muutti suhtautumistaan lukemiseen.

Yksi ratkaisu lasten ja nuorten lukutaidon edistämiseen on, että kunnassa tehdään lukutaitoa edistävää työtä teatterin ja draaman keinoin. Kiinnostus kirjoihin ja lukemiseen ei synny itsestään, vaan se vaatii uudennlaisia menetelmiä. Kirjastojen kirjavinkkaukset voisi toteuttaa draaman keinoin tai ilmiöpohjaisesti yhdessä tehden. Tätä työtä voitaisiin tehdä kirjastoon palkattavan ammattilaisen toimesta, yhteistyössä paikallisten taiteen ammattilaisten, kulttuurijärjestöjen tai -yriytysten kanssa. Kaupungit tai kunnat voivat myös yhdessä palkata alueelle yhteisen teatterialan ammattilaisen tai ostaa yhdessä palvelun alueen yhdistykseltä tai yritykseltä.

Helsingissä lukutaitoa edistetään jo draaman ja teatterin keinoin. Helsingin kaupungin kirjastolla on seitsemän vuotta ollut kirjaston teatteritāti. Teatteritāti on vuosien aikana vinkannut ja innostanut useita tuhansia lapsia ja nuoria lukemaan. Annettujen kirjavinkkausten jälkeen kirjoja on jouduttu tilaamaan lisää kovan kysynnän vuoksi. Syksyn 2019 aikana kirjavinkkaukset teatterin ja draaman keinoin alkavat Helsingissä myös aikuisille. Tämä loistava konsepti on mahdollista monistaa mihin tahansa kuntaan. Helsingin teatteritāti Minna Rimpilä on luvannut auttaa toiminnan käynnistämässä. Hankkeen kummeiksi voidaan pyytää oman alueen kirjailijoita.

Lisäksi kartoitetaan Tuusulassa olevat hyvät käytänteet ja tutkitaan niiden laajempaa käyttöönottoa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Kokoomuksen valtuustoryhmä esittää, että kunnassa aloitetaan lukutaidon vahvistaminen teatterin ja draaman keinoin."

Sivistyksen toimialueen vastaus aloitteeseen:

Laissa yleisistä kirjastoista (2017) annetaan yleisille kirjastoille kuusi tehtävää, joista yksi on edistää lukemista ja kirjallisuutta. Lisäksi lain tavoitteena on edistää lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa. Tuusulan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kehittämissuunnitelmassa kirjaston kehittämisen yhdeksi painopistealueeksi on valittu lukemiskulttuuri ja monipuolinen lukutaito. Kehittämissuunnitelmassa todetaan, että "kirjasto edistää lukemiskulttuuria ja tukee monipuolista lukutaitoa. Lukutaito on avain koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen. Heikentynyt lukutaito on kansallisesti merkittävä asia. Lukeminen edistää tutkitusti empatiakykyä, lisää avarakatseisuutta ja pidentää ikää. Kirjasto tarjoaa uusia sisältöjä, avaa niitä ja auttaa löytämään jokaiselle sopivaa aineistoa. Kirjasto tarjoaa elämyksiä ja uusia kokemuksia. Kirjasto tekee lukemisedistämistyötä verkostomaisesti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa." Lisäksi kirjaston valtuustokauden tavoitteisiin on kirjattu, että kirjasto edistää lukutaitoa ja lukemiskulttuuria yhteistyössä perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Kehittämissuunnitelmaan on lisäksi koottu lukuisia toimenpiteitä, joiden avulla kirjasto pyrkii pääsemään tavoitteisiin:

- Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelma toteutetaan yhteistyössä kulttuuri- ja museopalveluiden kanssa ja otetaan käyttöön vuonna 2019.
- Toisen asteen ja nuorten kulttuurikasvatussuunnitelman kehittäminen aloitetaan vuonna 2020.
- Kehitetään perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelmaa.
- Haetaan hankerahoitusta aluehallintovirastolta alle kouluikäisten kielellisten taitojen kehittämiseen vuonna 2018.
- Toteutetaan lukemisen teemavuosi yhteistyössä perusopetuksen kanssa vuonna 2020 ja teemavuoden vaikutukset arvioidaan valtakunnallisilla kokeilla.
- Kirjasto laatii toimintaympäristön analyysiin perustuvan toimintasuunnitelman lastenkirjastotyöhön.
- Kunta ottaa kirjastopalvelut osaksi lapsi- ja perhepalvelujen kehittämisen suunnittelua. Kirjastopalvelut huomioidaan tärkeänä osana lasten hyvinvointia ottamalla lukeminen ja lukutaidot indikaattoriksi kunnan hyvinvointikertomukseen. Lasten kirjastopalveluja parannetaan kehittämällä osallistamis- ja kuulemismenetelmiä yhdessä kunnan muiden toimijoiden kanssa.
- 1 htv lastenkirjastotyöhön 40 000 e.
- Kirjastoaineistomäärärahan kasvattaminen samalla tasolle naapurikuntien kanssa 40 000 e.

Osa näistä toimenpiteistä on parhaillaan käynnissä, osa on jo toteutettu ja osa tavoitteena tulevilla vuosilla. Kaikkien toimenpiteiden tavoitteena on edistää monipuolista lukutaitoa sekä lukemiskulttuuria.

Näiden lisäksi kirjastolla on paljon lukemista edistävää vakiintunutta ja säännöllistä toimintaa. Kulttuurikasvatussuunnitelman sisällä tarjotaan kirjavinkkaus jokaisella

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

tuusulalaiselle kolmosluokkalaiselle. Sen lisäksi vinkkausta on tarjolla myös muille vuosiluokille pyydettyä. Kirjaston tarjoamiin vinkkauksiin osallistui 1470 oppilasta vuonna 2018. Vinkkauksia on toteutettu niin perinteisinä kirjavinkkauksina kuin draamallisina vinkkauksina ja kuvaa, musiikkia ja ääntä hyödyntävänä KuMuKi-vinkkauksena. Vinkkauksissa käytettäviä menetelmiä kehitetään jatkuvasti ja kirjaston lasten- ja nuortenkirjastotyötä tekevä henkilökunta kouluttautuu säännöllisesti. Lisäksi joka toimipisteessä on säännöllisesti satutunnit, taaperoiden lorutellutuokiot, kirjastokinot, lukupiirit sekä lukukoiratoimintaa. Lisäksi kirjasto pitää yllä lukudiplomeja ja tarjoaa kouluille aineistopaketteja sekä lukukirjapaketteja. Kirjaston lapsille ja nuorille suunnatusta lukemisedistämistyöstä saa hyvän kuvan tutustumalla perusopetuksen Kultsuun sekä varhaiskasvatuksen TaikaKultsuun. Kultsujen sisällöt löytyvät osoitteesta: www.tuusulankulttuurikasvatus.fi.

Kulttuurikasvatussuunnitelmien lisäksi lukemisen edistämistä kehitetään tällä hetkellä myös kirjaston Sanataidetta alle kouluikäisille -hankkeen kautta. Hankkeessa tavoitteena on sanataiteen keinoin vahvistaa pienten lasten kielen kehitystä. Hankkeelle on saatu rahoitusta Aluehallintovirastolta.

Ensi vuoden talousarvioitavoitteissa on järjestää lukemisen teemavuosi yhdessä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Vuoden aikana järjestetään tapahtumia, kampanjoita sekä koulutetaan henkilökuntaa. Tärkeä osa lukemisedistämistyötä on myös riittävä aineiston saatavuus. Vuoden 2020 talousarviossa on esitetty 40 000 euron korotusta kirjastoaineistomäärärahaan. Raha käytetään osittain sähköisten aineistojen hankintaan, mutta sillä pystytään myös lisäämään merkittävästi lasten- ja nuortenaineiston hankintaa. Tutkitusti aineiston saatavuudella on suuri vaikutus lainausmääriin sekä lukemiseen.

Tuusulan kunnankirjastossa on kolmessa toimipisteessä sekä kirjastoautossa yhteensä 26 henkilöä töissä, joista 8 tekee lasten- ja nuortenkirjastotyötä. Kaikkien tehtävänkuvaaan kuuluu myös asiakaspalvelua sekä muita tehtäviä, joten yksikään ei tee pelkästään lastenkirjastotyötä. Resurssit lastenkirjastotyön tekemiseen ovat rajalliset, mutta niitä käytetään tällä hetkellä erittäin tehokkaasti ja vaikuttavasti.

Draaman keinojen käyttäminen kirjavinkkauksissa on yksi osa laajaa lukemisedistämistyötä, jota Tuusulassa toteutetaan ansiokkaasti. Lukemaan houkuttelevuus on yksi lasten- ja nuortenkirjastotyöntekijöiden perustaitoja ja myös perinteisen vinkkauksen jälkeen esille tuodut kirjat lähtevät poikkeuksetta lainaan. Vinkkauksen idea on paljastaa kirjasta vain sen verran, että lapsi jää koukkuun ja haluaa itse lukea kirjan. Helsingin kaupunginkirjastossa toteutettavaa draamavinkkausta tekee kuitenkin draamapedagogi, jolla on teatterialan koulutus. Tässä laajuudessa toimintaa ei voi toteuttaa ilman ammattilaisia ja riittäviä ajallisia resursseja. Onneksi lukemisedistämiseen on myös monia muita keinoja, joita ammattitaitoiset kirjastotyöntekijät omassa työssään hyödyntävät jo Tuusulassa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa oppimisen alueet on ryhmitelty esiopetus suunnitelman mukaisesti viideksi kokonaisuudeksi. Ne ovat Kielten rikas maailma, Ilmaisun monet muodot, Minä ja meidän ympäristömme, Tutkin ja toimin ympäristössäni, Kasvan liikun ja kehityn. Nämä osa-alueet eivät ole erikseen toteutettavia, vaan niiden aihepiirejä yhdistetään ja sovelletaan lasten mielenkiinnonkohteiden ja osaamisen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

mukaisesti. Aihepiirit voivat nousta lasten leikeistä, saduista, retkistä tai spontaaneista vuorovaikutustilanteista lasten ja henkilöstön kesken tai lasten keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Oppimisen alueiden tavoitteiden käsittelyn tapa vaihtelee valittujen aihepiirien, tilanteiden ja lasten oppimisen mukaan. Henkilöstön tehtävänä on edistää eri-ikäisten lasten kehitystä ja oppimista.

Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä. Varhaiskasvatuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Kielen kehityksen tukeminen kytkeytyy lapsen monilukutaidon kehittymiseen (osio Laaja-alainen osaaminen). Lisäksi se on yhteydessä muun muassa lasten kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvään laaja-alaiseen osaamiseen. Kehittyvät kielelliset taidot avaavat lapsille uusia vaikuttamisen keinoja, mahdollisuuksia osallisuuteen ja aktiiviseen toimijuuteen. (Vasu 2019)

Varhaiskasvatuksessa tuetaan ja seurataan lapsen kielellisten taitojen kehittymistä. Kielitietoisuuden lisäämiseksi hyödynnetään mm. kirjastoa ja digitaalisia välineitä. Lapsille luetaan päivittäin. (Vasu 2019)

Varhaiskasvatuksessa on otettu kolmeksi vuodeksi käyttöön Lukulumo. Lukulumo on digitaalinen kuva- ja äänikirjapalvelu. Sitä kokeiltiin ensin kahden kuukauden ajan varhaiskasvatuksen arjessa. Sinä aikana luettiin lasten kanssa yhteensä 180 268 sivua. Yksi kirja on keskimäärin 32 sivua, eli noin 5633 kirjaa. Lukulumo tarjoaa kirjallisuutta jopa 25 eri kielellä. Kirjavalikoiman Lukulumoon valitsee lastenkirjallisuuden asiantuntijat, tällä varmistetaan kirjallisuuden kielen ja kuvituksen korkealaatuisuus.

Lukulumo on avannut päiväkodeissa lukemiselle uuden väylän. Lukulumo tarjoaa kasvattajalle mahdollisuuden lukea uusia kirjoja, sellaisia, joita ei itse tulisi kirjastosta lainattua. Tämä laajentaa siis lasten lisäksi myös kasvattajien lastenkirjakokemuksia ja näkemyksiä. Lukulumo mahdollistaa kirjojen etsimisen aiheen mukaan ja tarjoaa laadukkaita kirjoja luettavaksi lapsille täysin uudella tavalla. Kirjoja voidaan lukea eri kielillä yhtä aikaa. Lapset voivat lukea kirjoja myös itsekseen esim. omalla kielellään.

Lukulumo rikastuttaa lasten kielellistä maailmaa ja tarjoaa lapsille mahdollisuuksia kuulla eri kieliä. Yhdessä lapsiryhmässä havaittiin, että lapset keskustelevat ja harjoittelevat oma-aloitteisesti ruokailussa esimerkiksi mitä lusikka on espanjaksi, sillä yksi lapsista on espanjankielinen ja satuja on luettu sekä espanjaksi, että suomeksi. Kasvattajat kuvaavat miten lapset ovat innoissaan kuullessaan satuja omalla äidinkielellään.

Taika Kultsu, varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelma, tukee lasten kielellistä kehitystä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Taika Kultsussa kulttuurikasvatuksen tavoitteiksi on asetettu lapselle ilmaisun rikkaan maailman tarjoaminen. Siihen liittyvät: lapsen positiivisen suhtautumistavan luominen taiteeseen ja kulttuurilliseen ilmaisuun, uteliaisuuden, luovuuden ja vastuuntunnon kehittäminen, taiteellisen ilmaisun taitojen kehittäminen, kulttuuriperinnön tiedostaminen, oman ja muiden perheiden perinteiden ja tapojen arvostus.

Jokaisella tuusulalaisella varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on toimintavuoden aikana mahdollisuus osallistua vähintään yhteen luovaan projektiin, joka sisältää osia esim. teatterista, musiikista, taiteesta, museosta, mediasta. Lisäksi toimintavuoden aikana on mahdollisuus kokea vähintään kerran ammattitaitelijoiden toteuttama

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

teatteri-, musiikki-, tanssi- tai sirkusesitys. Varhaiskasvattajat tutustuttavat lapset vuoden aikana vähintään kolmeen perinneleikkiin ja jokaisessa yksikössä järjestetään vuosittain yksi liikunnallinen tapahtuma yhdessä huoltajien kanssa.

Kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttamista arjessa auttaa kasvattajien suunnittelua tukevat Suunnittelutarjottimet varhaiskasvatuksen arkeen - kulttuurikasvatuksen työväline. Niitä käytetään lapsen mielenkiinnon kohteista nousevien projektien suunnittelussa.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tavoitteellisesti tukea lasten musiikillisen, kuvallisen sekä sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä sekä tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Lasten ilmaisulle on luonteenomaista kokonaisvaltaisuus ja ilmaisun eri muotojen luova yhdisteleminen. Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen edistävät lasten oppimisedellytyksiä, sosiaalisia taitoja ja myönteistä minäkuvaa sekä valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja luovat merkityksiä erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Kyky kuvitella ja luoda mielikuvia on keskeistä myös lapsen eettisen ajattelun kehittymiselle. Kulttuuriperintöön, taiteeseen ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osaamista myös monilukutaidon sekä osallistumisen ja vaikuttamisen osa-alueilla. (Vasu 2019)

Lapsia rohkaistaan sanalliseen ja keholliseen ilmaisuun esimerkiksi draaman, tanssin ja leikin keinoin. Tavoitteena on, että harjoitukset ja leikit tarjoavat lapsille mahdollisuuden monipuoliseen kielelliseen ja keholliseen kokemiseen, ilmaisuun ja viestintään. Lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työstetään yhdessä. Lapset saavat kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhteisesti suunnitellusta, toteutetusta ja arvioidusta luovasta prosessista. Toiminnassa hyödynnetään monipuolisesti esimerkiksi lastenkirjallisuutta, sanataidetta, teatterin eri muotoja, tanssia ja sirkusta.(Vasu 2019)

Yhteistyössä huoltajien kanssa on tärkeää avata lasten lukutaidon ja ilmaisun merkitystä ja kannustaa heitä omalta osaltaan lasten lukutaidon tukemiseen.

Sivistyksen toimialue kiittää, että tärkeään asiaan kiinnitetään huomiota ja toteaa, että lukutaitoa ja lukemiseen kannustamista tehdään Tuusulan kunnassa hyvin monipuolisesti ja myös erilaisia taiteen lajeja hyödyntäen. Olemme luomassa laadukkaan kulttuurikasvatuksen mallin varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Ehdotus

Esittelijä: Virpi Lehmusvaara, sivistysjohtaja

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää hyväksyä esittelytekstin mukaisen vastauksen aloitteeseen ja ehdottaa kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että VALTUUSTO päättää katsoa Ruut Sjöblomin esittämän Kokoomuksen valtuustoryhmän aloitteen 2.9.2019 § 117 tulleen käsitellyksi.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 89

Talousseuranta kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 9/2019

TUUDno-2019-606

Valmistelija / lisätiedot:
Terttu Turnbull-Smith

Liitteet

1 Kuukausiraportti kvltk tot092019

Palvelualueiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista raportoidaan lautakunnalle tammi-huhtikuulta ja tammi-elokuulta osavuosikatsauksissa sekä koko vuodelta tilinpäätöksessä. Lisäksi raportoidaan erikseen talouden ja hr-tietojen toteutumista kuukausittain.

Syyskuun kuukausiraportti sisältää talouden ja henkilöstöindikaattorien toteutumisen ajanjaksolla 1.1.- 30.9.2019 ja vertailun vuoteen 2018.

Tammi-syyskuun ajanjaksolta talouden tasaisen toteutumisen vertailuluku on 75 %. Lautakunnan alaisen toiminnan talous kehittyi tammi-syyskuussa kokonaisuutena muutetun talousarvion mukaisena. Määrärahojen käyttöaste on 75,7 % (v2018: 74,0 %). Toimintakatteen toteuma on 77,9 % (v2018: 76,1 %).

Ehdotus

Esittelijä: Risto Kanerva, vapaa-aikapalveluiden päällikkö

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää merkitä kuukausiraportin 9/2019 tiedoksi.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 90

Viranhaltijoiden päätösten otto-oikeus

Sivistysjohtajan päätökset:

03.10.2019 § 63 Kulttuurituottajan tehtävään valinta 2.12.2019 alkaen, kulttuuripalvelut, kulttuurituottaja Jaana Hopeakoski

03.10.2019 § 60 Virkamatkamääräys, Kiesilä Taiju, Youth in Action-ohjelman kautta järjestettävään OMG-Youth at the Museums -koulutukseen Espanjassa 16.-21.10.2019

Kulttuuri- ja museotoimenjohtajan päätökset:

03.10.2019 § 12 Irtisanoutuminen kirjastonhoitajan tehtävästä 14.10.2019 alkaen, Maija Piispa

Ehdotus

Esittelijä: Risto Kanerva, vapaa-aikapalveluiden päällikkö

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää olla ottamatta viranhaltijapäätöksissä käsiteltyjä asioita käsiteltäväksi.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 91

Ilmoitusasiat

TUUDno-2018-253

Sivistysjohtajan päätökset:

20.09.2019 § 56 Irtisanoutuminen alueellisen nuorisotyön esimiehen tehtävästä
21.10.2019 alkaen, Kirsi Kostiainen

20.09.2019 § 57 Museoassistentin tehtävään valinta 30.9.2019 alkaen,
museopalvelut, FM Kirsi Leimu

Kulttuuri- ja museotoimenjohtajan päätökset:

19.09.2019 § 11 Kirjastonhoitajan tehtävään valinta 28.10.2019 alkaen,
kirjastopalvelut, FM Paula Karojärvi

Kirjastotoimenjohtajan päätökset:

30.09.2019 § 4 Tuusulan kirjastojen poikkeusaukioloajat syksy ja talvi

Ehdotus

Esittelijä: Risto Kanerva, vapaa-aikapalveluiden päällikkö

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää merkitä ilmoitusasiat tiedoksi.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 92

Muut asiat

- Avustusten ja jakoperusteiden päivittäminen info, vapaa-aikapalveluiden päällikkö Risto Kanerva
- Tilannekatsaus mopopaja, kunnanhallituksen edustaja Pasi Huuhtanen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§86, §87, §88, §89, §91

Muutoksenhakukielto

Päätöksestä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.